

A mi történetünk (2)

Lekció: Mt. 21.1-11/ Textus: Ef. 2.11-22

2014. április 13.

Az efézusi levél második fejezetében Pál apostol két nagy egységben Isten népe történetét mondja el. Mindkét szakasz követi egy történet alapstruktúráját: Kik voltunk? Mivé lettünk? Hogyan történt ez? Az 1-10 versekben ezt a történetet az Istennel való kapcsolat oldaláról tárta fel az apostol: halottak voltunk vétkeink miatt, de Isten az ő mérhetetlen szeretetéből és kegyelméből életre keltett Jézus Krisztussal együtt. A most olvasott szakasz Isten népe tagjainak egymással való kapcsolatára nézve mondja el az üdvösség történetét. Röviden így hangzik: idegenek voltunk, távol Isten népétől, de Jézus Krisztusban közel kerültünk, és egy új néppé, új közösséggé lettünk. Ugyanannak a történetnek két vetülete áll előttünk, a vertikális és a horizontális. Ez a történet az egyház története Jézus Krisztussal, de éppen ezért a gazdagréti gyülekezet története is, a mi történetünk. Lássuk hát, hogyan formál bennünket, érett felnőttkorra hívott gyülekezetet Isten e történet által. A történet kifejtésében a meghatározó képeket követem. Honnan indultunk? – a meghatározó kép a távolság, a messzeség; Mi történt? – két kép áll előttünk, a fal és a kereszt; Hova érkeztünk, mívé lettünk? – egy növekvő templomot látunk.

I. Honnan indultunk? (Távol és kívül)

„Emlékezzetek tehát arra, hogy ti egykor pogányok voltatok...” A kiindulóponthoz fontos értenünk, hogy az apostol azokat szólítja meg (és ők vannak többségben az efézusi gyülekezetben), akik pogány, azaz nem zsidó háttérből lettek Jézus Krisztus követőivé. Őket nevezi itt körülmetéletleneknek, szemben Izraellel, akik magukat körülmetéltnek is nevezik, az Isten által elrendelt szövetség jele alapján. Mire emlékezteti Pál a pogányból lett hívőket? Öt kifejezést olvasunk, amelyeket így foglalhatunk össze: abban az időben Krisztus nélkül, Isten népén kívül, ígéret nélkül, reménység nélkül és Isten nélkül voltatok. Summázva: távol voltatok Istentől és az ő népétől. Hogyan értsük ezt?

Istennek már korábban volt egy története, egy munkája a világban, az ő választott népével, Izraellel, de mi ettől nagyon messze voltunk, mi ezen – egykor – kívül estünk. Istennek volt egy népe, de mi ebben nem voltunk részesek. Mert különbség van a bennlévők és a kint lévők között, közel lévők és távol lévők között. Ez nem a bennlévők érdeme, és nem a dicsérete – hamarosan látni fogjuk ezt, - de most csak arra figyeljünk, hogy mi egykor, mielőtt Krisztusban közel kerültünk volna, távol voltunk. Izrael nemzetközösségétől (politeia) elkülönítve, az Izrael által bírt ígéretekre nézve idegenek, az Isten népe által bírt reménységből kizárva, valójában Isten nélkül voltunk.

Ahhoz, hogy ezt meg tudjuk érteni, („miért ilyen igazságtalan Isten?”) két dolgot kell szem előtt tartanunk arra nézve, hogyan munkálkodik Isten. Ez első, ami nem egyértelmű a mi kultúránkban, hogy Isten nem kizárólag egyénekben, hanem közösségben gondolkodik. A mai ember úgy tekint a hitre, mint ami kizárólag Isten és

az ő ügye, és esetleg – ha jónak tartja – ezt megélheti közösség, gyülekezet keretein belül is. Isten munkája azonban kezdettől fogva egy új közösségre, az ő népére tekint; ő egy népet teremt, hív el magának, és ez Izrael. Márpedig ezen a népen, mondja Pál a pogányoknak, ti kívül voltatok. A másik fontos dimenziója Isten munkájának, hogy a történelemben megy végbe. Elkezdte Ábrahám elhívásával, akivel szövetséget kötött. Ábrahám leszármazottaiból született Izrael, Izraelben Jézus, akiben Isten kiterjesztette szövetségét a nem zsidókra is. Mind a mai napig zajlik ez a történet, ezért beszélhetünk ma a „mi történetünkről”, amikor az apostol kétezer évvel ezelőtt írt sorait olvassuk. Aki Istennel van, az ennek a közösségnek és ennek a történetnek részese; aki pedig kívül van ezen, távol van, sem ígérete, sem reménysége, sem Istene.

Ez utóbbival azt mondja az apostol, hogy bár sok mindenben reménykedtetek korábban, az igazi reménységet nem ismertétek. Bár sokféle istenekben hittetek, az igaz Istent nem ismertétek. A huszonegyedik századi, nagyvárosi ember életérzése gyakran éppen ez. Emlékezz egy kicsit vissza... Nem az emberi kapcsolatok hiányáról beszélünk, hanem a mély, egzisztenciális magányról, arról a belső ürről, értelmetlenségről, abszurditásról, ami az élethez kapcsolódik. Végeérhetetlen az ezt kifejező különféle műalkotások sora. Lehet, hogy sok jó elképzelésünk, ügyünk van, mennek a dolgok, de egy egészen más szinten minden üres. Emberek vannak körülöttünk, és magányosak vagyunk; dolgok haladnak körülöttünk, és mégis értelmetlen minden. Az egésznek van egy hideg, magányos, kegyetlen oldala. Erről mondja az apostol: távol voltatok, kívül az ígéreteken, Isten és reménység nélkül.

Miért emlékezteti őket az apostol? Kettős jelentősége van pásztori szempontból nézve. Az első, hogy ha emlékezünk, honnan indultunk, és újra beletekintünk, hova érkeztünk, akkor a történetünk felelevenítése megújítja Isten iránti hálánkat. Ha ma megfakult benned a hála, az öröm, és a készség Istennek kedves életet élni, emlékezz, milyen volt, mielőtt Krisztusban Isten rád talált volna. Ha ma elégedetlenek vagyunk, vagy éppen keserűek arra nézve, ahogy Isten életünket irányítja, elevenítsük fel, honnan indultunk, és milyen volt nélküle. Hol tartana az életünk ma, ha akkor nem jön el értünk távolra, hogy közel hozzon? A másik fontos következmény, hogy ha emlékszel, akkor együttérző leszel azok iránt, akik ma is távol vannak, kívül vannak. Ha nem felejtjük el, honnan indultunk, nem leszünk ítélkezőek, lenézőek azok felé, akik ma távol vannak.

II. Mi történt? (Fal és kereszt)

Mi történt azokkal, akik Krisztus nélkül, Isten népén kívül, ígéret nélkül, reménység nélkül és Isten nélkül voltunk? A válasz: „*Most pedig Krisztus Jézusban ti, akik egykor távol voltatok, közel kerültetek a Krisztus vére által.*” Figyeljünk a hogyanra, mi történt, mit és hogyan tett Isten, mi a történetünk fordulópontja, szíve? Mit jelent, hogy közel kerültünk? Az apostol ezt fejti ki bővebben. A tétele így hangzik: Jézus Krisztus a két nemzetséget, zsidót és pogányt, egy új emberiséggé tette.

Ha eddig a meghatározó kép az volt, hogy távol és kívül voltunk, ezt a szakaszt két másik kép uralja: a fal és a keresztalál képe. Eddig az apostol úgy beszélt a nem zsidókról, mint akik kívül vannak Isten népén, de ezt most felváltja az, hogy Izrael és a pogányok között egy hatalmas, elválasztó fal volt, amit Pál úgy ellenségeskedésként

azonosít. Mert nem csak az a probléma, hogy a pogányok távol voltak, hanem az is, hogy Izrael és a pogányok között óriási szakadék volt, amely lehetetlenné tette, hogy e két népcsoport egységben éljen. Az emberiség története ennek a szakadéknak, ennek az ellenségeskedésnek a története különféle népek, kultúrák, csoportok között. A fal újra és újra megjelenik.

Izrael Isten törvényét úgy látta, mint egy kerítést, amely elválasztja őket és megőrzi őket a pogány tisztátalanságától. Egy korabeli levélben a következőt olvassuk: „*a mi törvényadónk áthatolhatatlan kerítéssel, vasfalakkal oltalmazott bennünket, abból a célból, hogy semmiképpen ne keveredjünk más népekkel, és tiszták maradjunk testben és lélekben...*” valamint „*azért hogy semmi ne szennyezzen be minket, és ne fertőzödjünk meg azáltal, hogy hitvány emberekkel közösséget vállalunk, minden oldalról körbekerített bennünket az ételre, italra, érintésre, hallásra és látásra vonatkozó tisztasági előírásokkal.*” (Epistle of Aristeas in: Word Biblical Commentary, Ephesians, 141.) Ez fal, hatalmas fal, ami ellenségeskedést is magába foglal. A zsidók megvetették, lenézték és tisztátalannak tartották a pogányokat, amint a pogányok is hasonlóan viszonyultak a zsidókhoz. Gondoljunk arra, hogy Péter apostolt hogyan győzi meg Isten egy látomásban arról, hogy kész legyen belépni egy római katona, Kornéliusz házába, hogy hirdesse neki az evangéliumot! Péter azt látja, hogy mindenféle tisztátalan állat ereszkedik le elé egy lepedőben, majd azt hallja, hogy öld meg és egyél. Tiltakozik, hogy soha semmi tisztátalant nem evett. Majd hallja, hogy amit Isten megtisztított, azt nem mondja tisztátalannak (ApCsel. 10.1kk). Ezután érti meg, hogy Isten arra hívja, menjen el és lépjen be egy általa tisztátalannak tartott pogány házába, mert Isten nem személyválogató, és előtte minden ember kedves. De ehhez óriási falaknak kellett ledölnie. Az ellenségeskedésnek, a megvetésnek, az előítéletnek hatalmas falai álltak pogányok és zsidók között. Hasonlóan, ezek a falak mindenféle társadalmi csoportok között ma is állnak.

Ennek fényében látjuk meg az apostol mondanivalójának a jelentőségét, amikor azt mondja, hogy Krisztus ezt a kettőt megbékéltette, és e kettőből teremtett egy új népet, egy új emberiséget – ez a mi történetünk! Hogyan? A meghatározó kép a kereszt: „*az ő testében lebontotta az elválasztó falat, az ellenségeskedést, miután a tételes parancsolatokból álló törvényt érvénytelenné tette...*”, majd: „*a kereszt által megölte az ellenségeskedést önmagában.*” A meglepő és döntő ebben, hogy Jézus Krisztus nem annyit tett, hogy felszólított a különállás, az ellenségeskedés felhagyására (mint annyi nemzetközi politikai-diplomáciai állásfoglalás, amelyek nagy része süket fülekre talál), hanem ő maga lebontotta a falat a testében, valamint – talán még radikálisabban – megölte az ellenségeskedést a kereszt által, azaz halála által. Nem kívülről hozott megoldást az ellenséges felek közé, hanem belépett az ellenségeskedés ösztüzébe, a gyűlöletbe, a gyilkos indulatba, maga elhordozta azt, azaz belehalt ebbe a keresztben, hogy ezáltal békéltesse meg e két nemzetséget úgy, hogy egy új emberiséget hoz létre. Az ellenségeskedést nem lehet kívülről legyőzni, azt meg kell ölni, és ő önmagában öli meg. Ennél az apostol nem kisebbet állít!

Hogyan működik ez? Úgy, hogy mindkét fél ugyanazzal találja magát szemben. A pogány felismeri, hogy Jézus Krisztus halála és feltámadása nemcsak a zsidóságé; hogy benne Isten kiterjeszti kegyelmét és szeretetét minden népekre. Megérti, hogy ő, aki távol volt, Isten népétől és ígéreteitől elválasztva, Jézus halála által közel kerül, Isten befogadja őt. Amint a történetünk első részében láttuk, a pogányok halottak

voltak bűneikben, de Krisztussal együtt életre keltek. De a zsidók is megértik, hogy bár ők az ígéretek, a reménység, és Isten, nekik sincs más út, mint amiről az apostol az előző szakaszban beszélt, nemcsak ti voltatok halottak, hanem mi is, mondja Pál. Az evangélium által tehát új életre keltek, és együtt mennek Isten jelenlétébe. Megmaradhat-e így a fal? Megmaradhat-e így az ellenségeskedés? Világos, hogy nem. Olyan radikálisan új, amit mind zsidók mind pogányok kaptak Jézus Krisztusban, hogy ez minden korábbi identitást felülír. Nem először zsidók és pogányok, vagy férfiak és nők, szabadok és rabszolgák, feketék és fehérek, cigányok és magyarok, baloldaliak és jobboldaliak, hanem először Jézus Krisztusban új életet nyertek. És ebben az új életben egy új közösség, egy új nép, egy új emberiség született, hirdeti az apostol. Annyira valóságos és mindent elsöprő az, amit Krisztus halála és feltámadása által elvégzett bennük; ez olyan mélyen formálja az identitásukat, a tapasztalatukat, a szívüket; olyan hálát hoz, és oly mértékben tesz újjá, hogy minden korábbi különbség relatívvá lesz, és minden korábbi szembenállás, gyűlölet felülíratik. Igen, Jézus Krisztus saját testében, saját halálában ölte meg az ellenségeskedést, bontotta le az elválasztó falat, hogy létrehozza a megbékélt emberiséget, Isten egyházát. Ez a mi történetünk!

Ez csodálatos – csak ez nem így van, mondják sokan. És ismerjük el, sokszor ez a nagy igazság, ez a nagy és dicsőséges titok nem látszik rajtunk. De hadd mondjam azt is, hogy sokszor meg igen. A kérdésnek számtalan aktualitása van a mi életünkben is, ma Magyarországon. Az első hazánk politikai megosztottsága, ami most a választások után is releváns. Nem lesz még békesség, nem lesz még megegyezés az országban, nem lesz még békességünk a fővárosban. De a kérdés, hogy lesz-e, van-e a gyülekezetben? Megéljük-e, hogy Isten Krisztusban lebontotta, megölte azt az ellenségeskedést (nem politikai véleménybeli különbséget, mert az nem baj), amely gyűlölettel fertőzi a közéletet? Amikor közületek ketten azt mondják, hogy Krisztusban egyek vagyunk, akkor a válasz igen. Ugyanolyan tisztessége van-e a gyülekezetben a kevéssel bírónak, mint a tehetősnek? Megértik-e, elfogadják-e, tisztelik-e, szeretik-e, segítik-e egymást? Ugyanolyan rossz, ha magadat lenézed (kisebbségi érzés), mintha a másikat veted meg. A Magyarországi Református Egyházban is fontos prioritással bíró kérdés a cigányok közötti misszió, amint gyülekezetünk is érintett ebben egy-egy tagja által (bárcsak tovább nyílna az ajtó számunkra is!). Létezhet-e egy új emberiség a gyülekezetben, cigányok és magyarok egységében? Nehéz kérdés, de ha csak egyszer is átélted, hogy a cigány testvéredben ugyanaz a Lélek lakozik, aki benned, ugyanazt a Jézust ugyanazzal a hódolattal imádja (még ha más módon is), mert ugyanúgy halott volt a vétkeiben és ugyanúgy feltámadt vele együtt, mint te – akkor tudod, hogy mi a mi történetünk. És akkor azt is tudod, hogy ez a történet nem zárult le. Hova érkeztünk? Mivé lettünk?

III. Hova érkeztünk? (Növekvő templom)

Távol valók voltunk, fallal elválasztva egymástól, amit Krisztus a kereszten lebontott, és egy új emberiséget teremtett magának. A szakasz befejező része erről az új emberiségről beszél három gazdag képben.

Izrael nemzetközösségén kívül voltatok, idegenek – most polgártársai vagytok a szenteknek. A második kép ezt mélyíti, hiszen nemcsak politikai kategóriákat használ, hanem bensőségesebbé válik: jövevények, idegenek voltatok – most háza népe, azaz

családja vagytok Istennek. Nemcsak polgárjogot nyertetek, de Isten közelségébe, Isten családjába születtetek Jézus Krisztus által. Most mégis a harmadik képet szeretném hangsúlyozni, amit később a levélben részletesen is kibont az apostol, amely egy templomot tár elénk. Azt mondja rólunk, hogy Krisztusban „*az egész épület egybeilleszkedik, és szent templommá növekszik az Úrban, akiben ti is együtt épültök Isten hajlékává a Lélek által.*”

Ez a felnőtt gyülekezet látomása. Távol, kívül, reménység nélkül – itt indultunk. Krisztusban közel kerültünk, és megbékéltünk egymással – mindenféle társadalmi, kulturális, etnikai csoporttal egyek vagyunk, egy néppé lettünk. Végül ez a nép, ez a közösség az a hely, ahol Isten lakozik. Figyeld meg, hogy ez nem végleges megérkezés, hanem csodálatos folyamat. Nem lezárt, nem végleges, mert növekszik, miközben együtt épülünk Isten lakóhelyévé. Isten új emberisége, Isten új társadalmi látomása ez. Ez a templom nem kész – nem azért, mert félbemaradt, nem azért mert rom, hanem azért – és ez szétfeszíti a templom képét – mert folyamatosan növekedik.

Ehhez tartozik, hogy „*az egész épület egybeilleszkedik*”. Bontsuk ki a páli metaforát! Ha mi vagyunk a kövek, akkor azoknak kapcsolódnia kell egymáshoz. Ahhoz hogy kapcsolódjanak, hogy összeillőek legyenek, meg kell őket faragni. El tudod képzelni, micsoda faragás, csiszolódás zajlik, ahol a két nemzetség Krisztusban együtt van? Szeretném hangsúlyozni, hogy az, hogy egy néppé tette őket Krisztus, az, hogy megölte az ellenségeskedést, nem jelentette, hogy semmi kérdés nem volt afelől, hogyan élhetnek együtt. Ne gondoljuk, hogy angyalian mosolyogtak mindig egymásra. Sok kérdést kellett tisztázni, amiről beszámolnak az Apostolok Cselekedeteiről írott könyv, az újszövetségi levelek. De ez hasznos és fontos volt. Azért mondom, hogy megértjük, nekünk is szükségünk a másokra, a más félére ahhoz, hogy csiszolódjunk. A házicsoportokban, a szolgálati csoportokban mennyi súrlódás, mennyi összeütközés vagy bántódás esik köztünk. Mert ő ilyen, vagy olyan. Igen, más, és nekünk órá van szükségünk, hogy együtt csiszolódjunk, hogy összekapaszkodjunk, és így épülünk Isten templomává.

Ez a templom növekszik, amint együtt épülünk Isten lakóhelyévé. Növekszik azokkal, akik megismerik benne Jézus Krisztust. Mert az a hajlék nyitott, mindenkinek helye van benne. Micsoda kiváltság, hogy részesei lettünk! Micsoda lehetőség, hogy részeseivé lehetünk ma is – ha még nem lennénk! Micsoda felelősség, hogy Isten bennünk, rajtunk, általunk lakozik ebben a világban!

Virágvasárnap van. Amikor Jézus az ünneplő tömeg által körülvéve bevonul Jeruzsálembe, nem azokat nézi, akik kiáltanak. Messze tekint, előre, szenvedéseire, kereszthalálára, feltámadására. Sőt, még messzebb azokra, akik távol vannak Isten népétől. Előre tekint arra a nagy közösségre, amit ő fog létrehozni halála és feltámadása által. Jézus látomása ez a növekvő templom, Isten hajléka, emberek milliói, akik megbékéltek Istennel és egymással. Ez a mi történetünk, dicsérjük érte őt! Ámen!

Lovas András